

Efterhaanden er jeg i Aarenes Løb kommen til at staa i et personligt Forhold til de allerfleste større og højere udviklede Dyr i den Zool. Have. Ved at give mig af med dem saa at sige hver Dag, ved at snakke for — jeg tør ikke rigtig sige med — dem og ved at fodre dem er jeg naaet til, at de kender mig alle som en. De klogeste af dem, de fleste Aber f. Eks. og nogle af de store Rovdyr, kender mig, saa snart de ser mig, og inden jeg har talt til dem, men de allerfleste af dem, bl. a. Flodhestene, alle Drøvtyggerne og Fuglene, lader ganske ligegyldige, indtil de har hørt min Stemme. De kender mig paa Røsten og kun paa denne.

Det er mærkeligt at se, hvor hurtigt de fleste Dyr lærer deres Navne at kende. Blot jeg nogle Gange, hver Gang jeg nærmer mig for at fodre dem, har tiltalt dem ved Navns Nævne, saa ved de Besked

med, at den Lydforbindelse, de hører, har noget med dem at gøre. Dette kan man bedst se deraf, at de ofte kommer, naar vildtfremmede kalder paa dem ved Navn. Og hvor Dyr med forskellige Navne har hjemme i samme Bur eller Indhegning, er det let at se, at de hver kender og lyder deres Navn.

Det er en let Sag at blive Ven med et Dyr, næsten et hvilket-somhelst Dyr, det kommer blot an paa at vise det usvigelig Venlighed, at have Taalmodighed og aldrig være nervøs eller ængstelig. Drillen et Dyr maa man selvfølgelig aldrig, naar man vil vinde dets Tillid, blive nervøs, naar f. Eks. en Tiger eller en Løve kaster sig rasende frem imod en, maa man heller ikke; thi ser Dyret, at man

Fig. 7. De unge Chimpanser, Mathis og Gissemand.

farer tilbage og bliver bange, saa vil det blive meget vanskeligt at vinde det. Man maa bevare sin Sindsro under alle Omstændigheder. Det er f. Eks. flere Gange hændet mig, naar jeg stod og kælede for en Løve, at denne har snappet min Haand og faaet den ind i sin Mund. Var jeg nu bleven forskrækket og havde trukket Haanden rask til mig, saa vilde der være hændt en Ulykke. Men jeg bevarede min Ro, lod Haanden rolig blive, hvor den var, og vedblev at snakke til Dyret, hvad man altid bør gøre, naar man giver sig af med det, og paa den Maade er det hidtil lykkedes mig at slippe uskadt fra den i og for sig naturligvis ikke tiltalende Situation.

Et Eksempel paa, hvad Venlighed og Taalmodighed kan udrette overfor et vildt Dyr, har vi i vor store, gamle Han-Tiger „Shere-Khan“. Dette prægtige Dyr blev fanget paa Malakka i en Alder af mindst otte Aar, og det ankom hertil i en trist Forfatning, sygt, afmagret og hostende. Det var aabenbart bleven drillet ombord under den lange Rejse, og det kastede sig brølende og skummende af Raseri imod Jærnstængerne, saa snart dets Vogter eller jeg nærmede os. Vi lod det saa have Ro en lille Tid, men saa snart det begyndte at rette sig i legemlig Henseende, begyndte mine Forsøg paa at blive gode Venner med det. Jeg stillede mig foran dets Bur og snakkede godt for det, tiltalte det ved Navn og kastede af og til smaa Kødstykker ind til det. Det varede imidlertid længe, flere Maaneder, inden det vilde kende mig og lade være at fare rasende frem imod mig, og jeg begyndte at tro, at det aldrig vilde blive tilgængeligt for Venlighed. Men nu, halvandet Aar eller saa efter at det ankom til Haven, er det saa tamt, at det æder af min Haand og lægger sit Hoved til Tremmerne for at jeg skal klø det bag Ørene. Og som det er gaaet med Shere-Khan, er det gaaet med alle de andre store Rovdyr af Katteslægten paa et eneste nær, en Jaguar; den kender mig udmærket godt, men farer ud efter mig, saa snart jeg nærmer mig. Med Bjørne og Ulve er Forholdet et helt andet. Ogsaa de lærer en snart at kende, men med dem maa man være yderst forsigtig, bl. a. fordi man ikke kan se paa dem, hvad Humør de er i. En Løve eller Tiger røber snart sit daarlige Humør, der præger sig tydeligt i dens Ansigtsudtryk og Væsen, men ingen kan se paa en Bjørn f. Eks., om den er i godt eller daarligt Humør.

Overfor Dyr som overfor Mennesker gælder det at individualisere. Man er ofte tilbøjelig til at skære dem over en Kam og til at tro, at Ulv er Ulv, Ræv Ræv, Abe Abe o. s. v. Men dette er en stor Fejltagelse. Der er lige saa stor Forskel paa i alt Fald de højere staaende Dyrs Individualitet, som der er paa Menneskenes.

Dette træder tydeligst for Dagen hos vore Husdyr, hos Hunde og Heste især, der har taget saa meget op efter de Mennesker, de lever dagligt sammen med, men det holder ogsaa Stik for vilde Dyrs Vedkommende. Der er kloge og dumme Løver f. Eks., skikkelige og ondskabsfulde, gnavne og livlige, let og vanskeligt omgaaelige, ja selv for saa forholdsvis lavtstaaende Dyrs Vedkommende som Slanger er der stor Forskel paa de enkelte Individualiteter. Vi har f. Eks. for Øjeblikket en Pythonslange, der er et ualmindelig arrigt Dyr. Blot man nærmer sig til dens Glasbur, farer den rasende frem og bider efter en, og selv naar den har dræbt et Marsvin og skal til at æde det, bider den rasende efter enhver, der nærmer sig. Hvilket ingen af de andre Slanger gør. Og det maa man lære at tage Hensyn til, naar man vil omgaa Dyr paa en mere intim Fod.

For at nævne et bestemt Eksempel: vi har for Tiden to unge, jævnaldrende Han-Chimpanser fra Vestafrika i Haven, som har været her, fra de var ganske smaa. Den ene „Gissemand“ er og har altid været Melankoliker, stille og indesluttet, til Tider gnaven, rørende god imod dem, han holder af, men arrig overfor dem, han af en eller anden Grund har faaet noget imod. Den anden „Mathis“, er en rigtig Gadedreng, et Bøllefrø, kolerisk, altid i Bevægelse, finder paa de Tusinde Narrestreger og Kunster, holder kun af ganske enkelte Mennesker, og selv overfor dem kan han finde paa at blive aggressiv; men det hele er Kaadhed og Løssluppenhed, og der er ikke en ond Blodsdraabe i Dyret. Ikke desto mindre skal man passe paa Fyren, for man ved aldrig, hvad han kan finde paa. En større Karakter modsætning end mellem disse to jævnaldrende Dyr af samme Køn og Art skal man have ondt ved at finde.

Vi har ligeledes to Leopardter. Hannen er Flegmatiker, stille, skikkelig og paalidelig, Hunnen er et yndigt Dyr, men urolig, lebedig, legevorn og koket, Koleriker ud til Spidserne af sine skarpe Kløer og derfor ikke helt at stole paa.

Blandt de Dyr, over hvis Sjæleliv man kan anstille nogenlunde paalidelige Iagttagelser, indtager Aberne en fremragende Plads. Som unge er de fleste af dem gode og skikkelige, let tilgængelige for Venlighed og lette at tæmme. Men her i Haven i alt Fald, hvor de fleste af dem er udsat for de Besøgendes utrættelige Drillelyst, bliver de saa at sige alle med Tiden til nogle afskyelige Kreaturer, lumske, arrige, farlige og ublu usædelige. Naar de lever flere sammen, opkaster en eller anden af dem, ingenlunde altid den stærkeste, men den modigste, sig til Enehersker og Tyran, og det Herredømme, den udøver, er frygteligt. Som Regel er tillige en af Flokken, den

svageste eller fejgste, Skumpelskud, og denne Ulykkeliges Skæbne er saa haard, at der ikke er andet at gøre end at fjærne den. Ellers bliver den dræbt før eller senere.

Det er en Regel blandt Dyrene, at alle kaster sig over en Syg, bider den, forfølger den og fortrædiger den paa alle Maader. Dette er naturligvis særligt fremtrædende hos de Dyr, der lever i Flok, og det er sikkert nok Grunden til, at syge og gamle Dyr fjærner sig fra deres Artsfæller og søger Ensomhed. I og for sig er det naturligvis rigtigt og heldigt, at Naturen lader Dyrene falde over syge og svagelige Individuer, der ellers vilde hindre dem i Udfoldelsen af Flokkens frie Bevægelser, men set med menneskelige Øjne er det jo ikke særligt tiltalende. Imidlertid ser man dog ogsaa nu og da noget hos Dyrene, som kun kan tydes som Medlidenhed med og Hjælpsomhed overfor syge Kammerater. For en Del Aar siden blev jeg saaledes i vort store Abehus Vidne til følgende rørende lille Scene. En Abe sad syg og elendig og krøb sammen tæt ved Skillevæggen mellem dens eget Bur og Naboburet. I dette var der bl. a. en lille sund og rask Abe, som jeg gav et Stykke Gullerod. I Stedet for nu at æde dette selv, bed den det i Smaabidder og skubbede disse gennem en Revne ind til den syge Abe i Naboburet, idet den samtidig gav en Lyd fra sig, som aabenbart skulde være trøstende og opmuntrende.

Det var ganske utvivlsomt, at den sunde Abe havde Medlidenhed med sin syge Kammerat og søgte at lægge dette for Dagen overfor den.

Det hænder jo af og til, at der bliver født en Abe i et af vore Bure, skønt langt fra saa hyppigt, som man skulde tro. Dette ligger for en stor Del deri, at Hannerne altid er i stort Overtal blandt de Aber, man kan faa tilkøbs — hvorfor er mig ikke helt klart, skønt Hannerne maaske nok gaar lettere i Fælden end Hunnerne. — Men de allerfleste af disse Unger gaar før eller senere til Grunde, skønt Mødrene er kærlige og passer dem udmærket. Aarsagen til deres Død er ofte, naar der er flere Hunner i samme Bur, den, at de alle vil passe dem og river og slider i dem og slaas om at faa fat paa dem. Den regelmæssige Diegivning bliver derved forstyrret, og Ungen tager ikke sjældent ligefrem fysisk Skade af den livlige Konkurrence om den. Siden vi er begyndt at isolere Moderen med dens Ægtefælle og Unge straks efter dennes Fødsel, synes det at gaa bedre med Afkommet.

Man har fablet meget om Dyrenes Rædsel for Slinger og om disses Evne til at fortrylle deres Bytte. Der er imidlertid i alt Fald

meget overdrevet i, hvad der i saa Henseende berettes, det har vi rig Lejlighed til at se her ved Slangefodringen. Man maa fodre baade Giftslanger og de store Kvælerslanger med levende Dyr, de sidste dog kun delvis, idet de æder dræbte Dyr, naar de først har faaet Lov til selv at kvæle et eller to levende. Man sætter altsaa levende Dyr, som Regel Kaniner, Marsvin eller Rotter, nu og da dog ogsaa en Høne eller en Due ind til Slangerne, og disse Dyr viser absolut ikke Spor af Forstaaelse af deres farlige Situation eller

Fig. 7. Chimpansen Grethe med sin Selskabsdame.

mindste Angst for Slangerne. Hvor ofte har jeg ikke set et Marsvin sidde og pudse sig ganske ligegyldig for en Klapperslanges „hypnotiserende“ Blik eller en Kanin sætte sig mageligt tilrette ovenpaa en sammenrullet Python!

Man kunde nu maaske sige, at disse Dyr gennem Aarhundreders Domestikation har mistet det Instinkt, som advarede dem imod Slangerne. Men saa Rotter da, de er dog ikke Husdyr, men de viser alligevel ikke den fjærneste Angst for en Slange. Det gør derimod Aberne, og det til Gavns. Jeg tog en Gang en Legetøjslange, en af dem, der er sammensat af et stort Antal Træled og med hvilke man skuffende kan eftergøre en Slanges Bugtninger, med

mig ind i Abehuset, hvor jeg præsenterede den for Aberne. Mage til Halløj, dette gav Anledning til, skal man lede længe efter. De Aber, for hvilke jeg først lod Slangen figurere, røg med skingrende Advarselssignaler tiltops i deres høje Bure, og de andre, der aabenbart udmærket godt forstod Faresignalernes Betydning, fulgte deres Eksempel, længe inden de fik det formentlig saa farlige Kreatur at se. Naar jeg holdt Slangen fuldstændig rolig en lille Tid, saa vovede en og anden særlig modig eller maaske særlig nysgerrig Abe sig nærmere for at tage den. nøjere i Øjesyn, men lod jeg den gøre blot en svag Bevægelse, tog Pokker ved Fyren op i den fjærneste Krog af Buret.

Og, hvad der synes mig at være i høj Grad mærkværdigt, nogle Aber, Chimpanser f. Eks., viser samme Grad af Rædsel for de dog absolut uskyldige Skildpadder som for Slangere. Vor nu desværre afdøde Chimpanse-Hun „Grethe“, der blev 12 Aar gammel og var op imod 10 Aar i Haven, var et ret vanskeligt Dyr at have at gøre med, især naar hun var menstrueret, hvad hun var lige saa regelmæssigt som nogen Kvinde. Hun elskede sin Selskabsdame og Fodermesteren, men andre skulde tage sig iagt for at gaa ind til hende, hun kunde godt falde paa at ryge i dem. Mig f. Eks., som hun dog kendte saa godt, har hun flere Gange angrebet, idet hun blindede mig ved at snappe mine Brillen. Naar jeg nu skulde ind til hende, medens hun var i sit sorte Humør, saa behøvede jeg blot at tage en lille Skildpadde med mig, saa flygtede Grethe øjeblikkelig op ad sin Trappetige og vovede sig ikke ned igen, før det i hendes Øjne saa farlige Dyr var ude af Stuen. Bag dette mærkelige Forhold maa der sagtens ligge en uklar Forestilling om noget slangeagtigt ved Skildpaddens Hoved og lange Hals eller en ubestemt Følelse af Beslægtethed mellem Slange og Skildpadde.

Grethe var et klogt Dyr, som sikkert kunde have bragt det vidt, hvis hun havde faaet en ordentlig Opdragelse. Hun kunde f. Eks. — uden at nogen havde lært hende det — tage sin Oppasserskes store Nøgleknippe, søge den bestemte Nøgle ud, som passede til en vis Hængelaas i hendes Stue, aabne denne med Nøglen, tage den af, sætte den paa Plads igen, laase den og levere Nøgleknippet tilbage.

Samme Grethes Død var iøvrigt rørende. Hendes Frøken var bleven gift i Juni, og i August blev Grethe syg. Jeg havde forbudt den nygifte Frue at besøge hende, da jeg var bange for, at det skulde paavirke Grethe for stærkt, men da det aabenbart bar imod Døden, gik jeg en Dag ind til Aben med dennes tidligere, mange-

aarige Selskabsdame. Grethe laa dødssyg og tilsyneladende ligegyldig for alt paa Gulvet indhyllet i et Tæppe, og hun tog ikke Spor af Hensyn til, at jeg talte til hende og søgte at opmuntre hende.

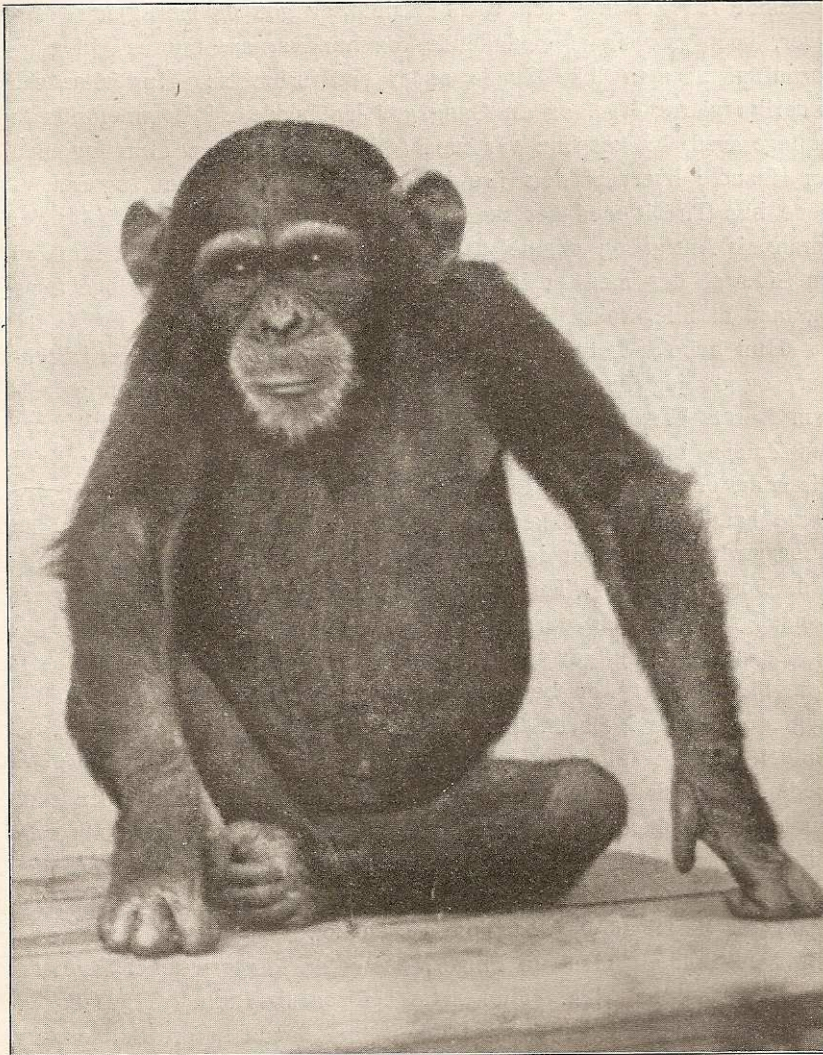

Fig. 8. Chimpansen Zampa.

Men saa traadte den unge Frue til og sagde med rørt Stemme „Grethe!“, og da rejste Grethe sig med stort Besvær overende, slyngede Armene om hendes Hals og saa op paa mig med et usigeligt rørende Smil i sit mørke og forpinte Ansigt, som vilde den sige „Tak, nunc

dimittis domine“ Dagen efter døde hun stille i sin Venindes Arme.

En af de første Chimpanser, Zool. Have kom i Besiddelse af, var „Zampa“, en ung Hun og et af de kæreste Væsener, jeg nogensinde har kendt. Hun var tillidsfuld og god og kærlig imod enhver, som gav sig af med hende, og hun var saa munter, klog og fornuftig, at man ikke kunde andet end forbavses. Hun vilde saa inderligt gærne lege, og en Gang gav jeg hende mit Lommetørklæde at lege med, hvilket hun var umaadelig henrykt over. Hun tog med en Haand i hvert af dets fire Hjørner og bredte det ud, og saa legede hun Tit-Tit med det saa godt som noget Barn. Hun holdt det foran sit Ansigt og skjulte dette med det, og saa kiggede hun om en Side af det med et inderligt skelmsk Udtryk i sine kloge Øjne og med et lille, koket Smil.

Hun beholdt Lommetørklædet i to Dage uden at rive det i Stykker, og da jeg kom den tredie Dag, rakte hun det ud til mig mellem Burets Tremmer. Jeg tog det, men straks saa det ud til, som om Zampa blev yderst bedrøvet over dette. Hun græd og vred Hænder, ganske som et Barn vilde gøre, og syntes utrøstelig, til jeg rakte hende Lommetørklædet igen. Saa blev hun rolig, men straks efter gav hun mig det igen, og nu gentog Scenen med den simulerede Fortvivlelse sig. Thi at det var Komadiespil, som morede Dyret kongeligt, derom kan der ikke være Tvivl.

En anden Dag gav jeg Zampa en dejlig stor Gummiboldt, men den blev hun til at begynde med dygtig forskrækket over. Hun flygtede tilvejrs i Buret, men da Boldten blev liggende stille paa Gulvet, gav hun lidt efter lidt efter for sin Nysgærrighed og nærmede sig forsigtigt, idet hun dog holdt godt fast i sin Trapez med sin ene Haand for at kunne flygte, hvis der skulde vise sig den mindste Fare. Hun stampede i Gulvet for at se, om Boldten, som hun aabenbart havde mistænkt for at være levende, vilde røre sig, og syntes beroliget, da den ikke gjorde det. Langt om længe rørte hun ved Boldten med en Finger, men for forskrækket tilbage, da den begyndte at trille. Hun satte sig saa til Rette i Trapezen og snusede til den Finger, med hvilken hun havde berørt Boldten, og da hun fornåm den nye og ukendte Duft af Gummien, satte hun et pudsigt og meget betænkeligt Ansigt op.

Naa, lidt efter lidt vænnede hun sig jo til Lugten og Boldten og legede med denne ganske som et Barn. Hun stod op paa sine stumpede Bagben og lod den hoppe op og ned paa et Stykke af Gulvet i sit Bur, som hun havde ryddet for Halm. Men ak! Dagen

efter havde den Dril, hun havde hos sig for Selskabs Skyld — det var iøvrigt af hele hendes Væsen klart, at hun betragtede sig som staaende Mennesket langt nærmere end denne hendes Med-Abe —, bidt Hul paa det dejlige nye Legetøj, og nu var der Graad og Tænders Gnidsel, denne Gang for Alvor.

Zampa havde forelsket sig i min Kone, og det var rørende at se den sidde hos hende med Armene om hendes Hals og Kind imod Kind. Min Kone havde en fin, bred Kniplingskrave om Halsen, og den var Zampa yderst optaget af. Hun undersøgte den nøje Stykke for Stykke men med en saadan Forsigtighed, at det var ganske tydeligt, at hun havde en klar Opfattelse af, hvor skrøbelig den var, og hvor man maatte tage sig i Vare for ikke at komme til at beskadige den. Det lille Væsen var i høj Grad jaloux overfor enhver, der nærmede sig min Kone, naar det sad hos hende. Lagde jeg f. Eks. min Haand paa hendes Skulder, saa tog Zampa den rolig, men bestemt mellem begge sine og fjærnede den, som vilde hun sige: „Nej Tak, hold du dine Fingre hos dig selv, saalænge jeg sidder her.“

Det er for øvrigt mærkeligt med den Forskel, der er mellem Chimpansernes og Orang-Utanernes Temperament. De første er i Røglcn livlige, vel begavede og fornøjelige som unge, de sidste er derimod dybt melankolske, tilsyneladende lidet begavede og meget lidt bevægelige. Sætter man en af dem sammen med en Chimpanse, skal denne nok tage Ledelsen, medens Orang-Utanen leger med halvt uvilligt og tilsyneladende forført dertil ved sin dybe Beundring for den højere staaende Chimpanse. Overfor Mennesket viser unge Orang-Utaner sig i høj Grad kærlige, og blot de kan faa Lov til at sidde med Armene om Halsen paa en og trykke sig tæt ind til en, er de tilfredse. Det er tydeligt nok, at de føler sig nært beslægtede med os Mennesker.

Jeg skal standse her, skønt jeg endnu længe kunde blive ved med at berette om „Dyr, jeg har kendt“. Hvad har nu egentlig været din Mening med at fortælle os alle disse Smaatræk af Dyrelivet, hører jeg en og anden spørge. Det har navnlig været min Mening at yde et beskedent Bidrag til Diskussionen om, hvorvidt Dyrene er i Besiddelse af Fornuft eller ej. At Dyr, i alt Fald de saakaldte højere staaende Dyrs Aand er beslægtet med Menneskets Aand paa Følelsernes og visse andre Aandsegenskaber f. Eks. Hu-kommelsens Omraade, er der vel for de flestes Vedkommende ingen Tvivl om. Men anderledes stiller det sig paa Fornuftlivets Omraade, her er baade i og udenfor Videnskabsmændenes Kreds i Nutiden

mange tilbøjelige til at frakende Dyrene al Evne til fornuftig Eftertanke og fornuftsmæssig Handlen.

Dyrene handler ud fra Instinkter, Menneskene ud fra Fornufts slutninger, hedder det sig, og der er naturligvis noget om det. Instinkterne er stærkt fremtrædende og fremherskende hos Dyrene, men de mangler dog ingenlunde hos Mennesket, fremfor alt naturligvis hos det lavtstaaende, ukultiverede Menneske; men ogsaa hos det højtstaaende Kulturmenneske finder vi mere eller mindre fuldkomne Instinkter.

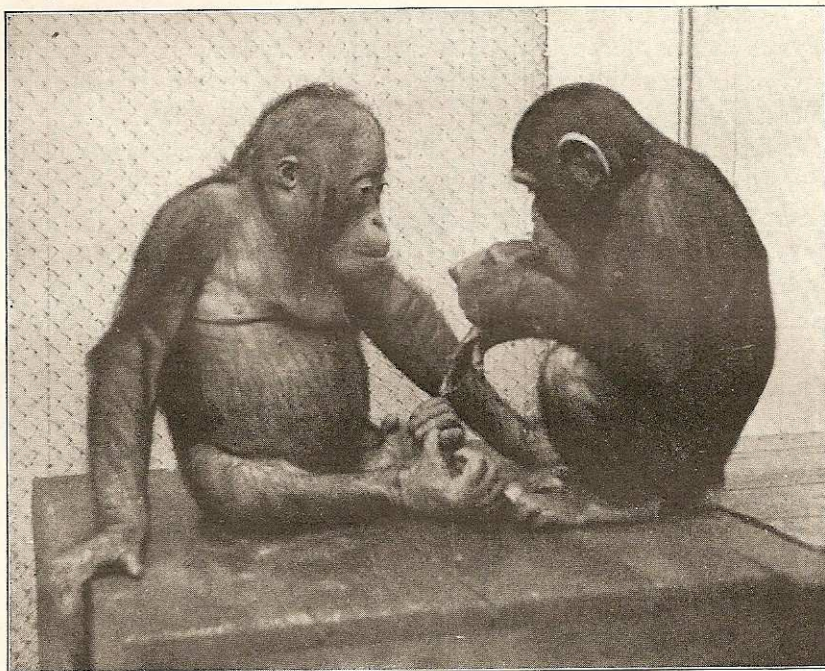

Fig. 9. En ung Orang-Utan og en Chimpanse.

Og paa den anden Side finder vi hos mange Dyr i alt Fald en rudimentær Fornuft, der styrer og leder dem paa deres Vej Livet igennem. Denne Fornuft er særlig fremtrædende hos vore Husdyr, som gennem Tusinder af Slægtled har levet i et intimt Samliv med Mennesket, især hos Hunden, men ogsaa hos Hesten. De har levet Livet under langt mere sammensatte Forhold end deres vilde Forfædre, de er bleven stillet overfor nye og atter nye Opgavrr, som de skulde og maatte løse, de har lært af og taget op efter deres Herrer, og derved er deres Fornufliv bleven højere udviklet end rimeligvis hos noget vildt levende Dyr.

Saa vidt jeg er i Stand til at se, maa Dyreverdenen tidligt have spaltet sig i to Grene, af hvilke den ene saa at sige voksede op imod Fornuften, medens den anden udviklede sig til mere og mere fuldkomne Instinktvæsener. De sidste har naaet deres højeste Udvikling hos de selskabeligt levende Insekter, hos Bier, Myrer og Termiter, hvis Instinkter er saa talrige, saa omfattende og saa sammensatte, at de lader liden Plads aaben for Fornuft og fornuftmæssige Handlinger. Og alligevel, ogsaa hos dem træffer vi Handlinger, som kun kan være Udslag af fornuftmæssig Tænken. Jeg lagde saaledes en Gang Mærke til, hvorledes Humlebierne behandlede Blomsterne paa en Busk i min Have for at faa fat paa deres Honning. Det var Ærteblomstrede med et langt Kronrør, i hvis Bund Nektaren var ansamlet, og med et stærkt oppustet, hindeagtigt Bæger. Busken blev besøgt af talrige, gulrumpede Humlebier, af hvilke de fleste ufravigeligt søgte til Kronrørets Aabning for at hente Honningen op af det ved Hjælp af deres lange Sugerør. Men to eller tre, altid de samme, stjal Honningen ved at bide Hul forneden gennem Bæger og Kronrør og saaledes søge en Genvej til det søde Stof. Det kan dog virkelig ikke have været andet, end at disse, rimeligvis de højst begavede Individuer, ad fornuftmæssig Vej maa være kommen til det Resultat, at de kunde arbejde hurtigere ved at bære sig ad, som de gjorde, fremfor ved at gaa den af deres Instinkt anviste, længere og besværligere Vej.

Men skønt man altsaa formentlig ikke tør frakende Insekter og lignende Dyr visse Glimt af Fornuft, er de dog gennemgaaende behersket af deres ofte saa vidunderlige Instinkter. Anderledes forholder det sig med Fugle og navnlig Pattedyr, der ved Siden af mange og beundringsværdige Instinkter er i Besiddelse af Evnen til at iagttage, lære af Erfaringen og handle fornuftmæssigt indenfor visse, ret snævre Grændser. Man har i den nyere Tid anstillet lange Rækker af Forsøg med alle mulige Dyr lige fra Skildpadder til Hundehvalpe for at komme efter, om de virkelig er i Stand til at løse visse lette Opgaver, som stilles dem, og til at lære af Erfaring. Man har f. Eks. spærret unge Hunde inde i Kasser, hvis Dør de kunde aabne blot ved med Munden at trække i en Snor; man har atter og atter vist dem, hvorledes de skulde bære sig ad med dette, men i de allerfleste Tilfælde har de sølle Dyr været fuldstændig forfjamskede og intet villet lære. Er det nu saa underligt? Naar man tager unge Dyr ud af deres vante Forhold, bringer dem sammen med Mennesker, som de ikke kender, og stiller dem Opgaver, som de i deres

Forfjamskelse ikke forstaar, saa bliver de naturligvis forvirrede og fordummede.

At et Dyr kan lære sig selv at aabne en almindelig Dør-laas, er en bekendt Sag. Jeg skal kun anføre et eneste Eksempel herpaa. I min Forgænger, Direktør Julius Schiøtts Hjem levede der et Par Aar igennem en lille Brølabe, der blev behandlet ganske som et Medlem af Familien. Naar dette lille Dyr vilde aabne Døren mellem sin Herres Kontor og Spisestuen, saa bar det sig ad paa følgende Maade: Ved Siden af Døren stod en Etagere. Denne klatrede Aben op paa og slyngede sin Snohale om en af dens Stænger. Saa svingede den sig stærkere og stærkere i Halen, til den tilsidst kunde naa Laasen, trykke den ned og aabne Døren. Dette havde ingen lært den, den havde fundet paa det ganske af sig selv.

At en Hund eller en Kat kan lære at aabne Døre, er noget, der ikke behøves at vises ved Forsøg, det er en given Ting. Men vil man endelig anstille Forsøg med dem, saa bør man lade deres Herre lede dem under disse, og man bør afholde dem i deres Hjem og under deres tilvante Forhold, saa skal man nok komme til et andet Resultat. For øvrigt er det værd at bemærke, at selv saa lidet intelligente Dyr som Skildpadder er i Stand til at drage Lære af Erfaring. Stiller man dem f. Eks. den Opgave at finde tilbage til deres Leje eller deres Fodersted ad en mere eller mindre kompliceret Vej, saa vil de i Begyndelsen være længe om det, men efterhaanden som de lærer Vejen at kende, tilbagelægger de den paa kortere og kortere Tid.

Nej! Dyrene, først og fremmest de højere staaende Pattedyr og Fugle, er ingenlunde de udelukkende Instinktvæsener, som mange af de Lærde vil gøre dem til i vore Dage. De er i Besiddelse af en vis Fornuft, som vel er grads, men ingenlunde væsensforskellig fra den menneskelige Fornuft, og denne Fornuft leder dem i mange af Livets Forhold, overfor hvilke Instinkterne ikke slaar til. Det var først og fremmest det, jeg ønskede at vise ved mine beskedne Smaa-iaagttagelser af Dyrenes Liv.

Dette var så slutningen . På næste side er der en kopi af starten af manuskriptet til denne varme og menneskelige (man skal måske sige dyrelige?) fortælling grebet direkte fra hans oplevelser, og fortalt med hjertet.

2
Hinde
af Røger.

Da jeg i 1878 som ung Læg udrattede mig
i Gedsted i det rigdømmelige Heimhusland, var jeg
en uheldig Tager for Herren. Det er jo en stor Forskjel
dele mange Røgereverser og, men for mig blev
blot det Anledning til at blive til Frihedstid
og glad Sport, men agter til stadig større og større
Lust for både vilde og tamme Læg. For en ung
Mand uden overvæltet Rigdom paa denne Verdens
Goder er Tager med Hinde og Børre jo noget helt
andet end Klappet og Porfocigaretter og Skopli
om at røge de fleste Tassar eller Grovner, og jeg
har aldrig fortrudt og skal aldrig fortrude den